

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Pavla Molka a soudců JUDr. Radana Malíka a JUDr. Barbary Pořízkové v právní věci žalobkyně: **K. R.**, zast. Mgr. Štěpánem Ciprýnem, advokátem se sídlem Rumunská 1720/12, Praha 2, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, se sídlem Nad Štolou 936/3, Praha 7, proti rozhodnutí žalovaného ze dne 5. 11. 2020, č. j. OAM-395/ZA-ZA11-VL11-2020, v řízení o kasační stížnosti žalobkyně proti rozsudku Krajského soudu v Praze ze dne 25. 11. 2021, č. j. 48 Az 5/2021 - 99,

takto:

I. Rozsudek Krajského soudu v Praze ze dne 25. 11. 2021, č. j. 48 Az 5/2021 - 99, **se ve výroku I. a II. zrušuje.**

II. Kasační stížnost **proti výroku III.** rozsudku Krajského soudu v Praze ze dne 25. 11. 2021, č. j. 48 Az 5/2021 - 99, **se zamítá.**

III. Rozhodnutí Ministerstva vnitra ze dne 5. 11. 2020, č. j. OAM-395/ZA-ZA11-VL11-2020, **se zrušuje** a věc **se vrací** žalovanému k dalšímu řízení.

IV. Žádný z účastníků **nemá právo** na náhradu nákladů řízení o žalobě a řízení o kasační stížnosti.

V. Ustanovenému zástupci žalobkyně, Mgr. Štěpánu Ciprýnovi, advokátovi se sídlem Rumunská 1720/12, Praha 2, **se přiznává** odměna za zastupování žalobkyně v řízení o kasační stížnosti ve výši **3 400 Kč**, která mu bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do 60 dnů od právní moci tohoto rozsudku.

Odůvodnění:

I. Vymezení věci

[1] Žalovaný rozhodnutím uvedeným v záhlaví neudělil žalobkyni mezinárodní ochranu dle § 12, § 13, § 14, § 14a a § 14b zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o azylu“).

[2] Žalobkyně proti rozhodnutí žalovaného podala žalobu ke Krajskému soudu v Praze (dále jen „krajský soud“), který ji zamítl rozsudkem uvedeným v záhlaví. Žalobkyně uplatnila dva projednatelné žalobní body, a to tvrzenou nepřezkoumatelnost napadeného rozhodnutí a strach z pronásledování ze strany státních orgánů Ukrajiny (Služby bezpečnosti Ukrajiny). Ostatní žalobní body byly obecnými námitkami spočívajícími v citaci údajně porušených ustanovení právních předpisů, aniž by k nim žalobkyně uvedla konkrétní skutečnosti či právní argumentaci. Krajský soud se jimi proto samostatně nezabýval.

[3] Krajský soud konstatoval, že skutečnosti, které žalobkyně uplatnila až v doplnění žaloby a replice, nebyly uplatněny ve lhůtě pro podání žaloby, tudíž se jedná o skutečnosti uplatněné v pozdní fázi řízení ve smyslu rozsudku Soudního dvora EU (dále jen „SDEU“) ze dne 4. 10. 2018, ve věci C-652/16, *Ahmedbekova*, dle kterého takové skutečnosti nemusí soud posoudit. Proto k nim samostatně nepřihlédl a posoudil je pouze jako rozvinutí projednatelného žalobního bodu o nepřezkoumatelnosti napadeného rozhodnutí.

[4] Krajský soud se následně neztotožnil s tvrzením, že je napadené rozhodnutí nepřezkoumatelné pro nedostatek důvodů rozhodnutí spočívající v nedostatečně zjištěném skutkovém stavu věci. Z odůvodnění napadeného rozhodnutí je zřejmé, že se žalovaný věnoval jak životní situaci žalobkyně v zemi původu, tak podmínkám pro udělení azylu dle § 12 zákona o azylu a pro udělení doplňkové ochrany dle § 14a tohoto zákona. Žalovaný se též zabýval možností vnitřního přesídlení. Ze správního spisu vyplývá, že jediným nebezpečím, kterému musela žalobkyně v zemi původu čelit, byly ekonomické potíže a zhoršená bezpečnostní situace. Proto je poznámku, že mohla svou situaci řešit v rámci „vnitřní alternativy přesídlení“, nutno považovat za pouhé konstatování možnosti řešení ekonomické situace žalobkyně a nikoliv za aplikaci institutu vnitřní ochrany dle judikatury. Žalovaný se vyjádřil i k otázce minimálního standardu ochrany lidských práv na Ukrajině tak, že kromě poloostrova Krym a částí Doněcké a Luhanské oblasti lze Ukrajinu považovat za bezpečnou zemi původu. Své závěry čerpal z různých informačních zdrojů, pročež nelze jím zpracované zprávy o zemi původu považovat za neobjektivní či nedostatečné.

[5] Krajský soud neshledal důvodnou ani námitku obav z pronásledování, jelikož žalobkyně neuvedla žádné skutečnosti, které by nasvědčovaly tomu, že byla v zemi původu pronásledována ve smyslu § 12 zákona o azylu. Její tvrzení o pronásledování ze strany Služby bezpečnosti Ukrajiny vyhodnotil jako obecné a nijak nepodložené, jelikož žalobkyně neuvedla jakékoliv skutkové okolnosti týkající se její osoby, které by tato obecná tvrzení dostatečně konkretizovaly. V řízení před žalovaným uvedla, že důvodem pro vycestování ze země původu byl ozbrojený konflikt a špatná ekonomická situace na Ukrajině. O jakékoliv politické aktivitě či hrozbě pronásledování ze strany Služby bezpečnosti Ukrajiny se nezmínila. Naopak uvedla, že v zemi původu neměla problémy kvůli svému politickému přesvědčení a že žádné politické přesvědčení nemá. Žalobkyně neuvedla jakékoliv skutečnosti, které by bylo možné hodnotit jako pronásledování, proto nemohlo dojít k naplnění podmínek stanovených v § 12 zákona o azylu.

II. Obsah kasační stížnosti a vyjádření ke kasační stížnosti

[6] Žalobkyně (dále jen „stěžovatelka“) podala proti rozsudku krajského soudu kasační stížnost z důvodů podřazených pod § 103 odst. 1 písm. a), b) a d) zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“).

[7] Krajský soud dospěl k nesprávnému závěru, že neuvedla skutečnosti, které by bylo možné hodnotit jako pronásledování dle § 12 zákona o azylu. Její tvrzení ohledně toho, že nemá žádné politické přesvědčení, vyložil jako absolutní neutralitu vůči jakémukoliv politickému smýšlení. Politické přesvědčení však nelze vykládat jen jako faktickou příslušnost k politické straně. Neurčitý pojem „zastávání určitých politických názorů“ uvedený v § 12 zákona o azylu je nezbytné interpretovat šířeji. Dle rozsudku Nejvyššího správního soudu (dále též „NSS“) ze dne 21. 12. 2005, č. j. 6 Azs 235/2004 - 57, nelze z pouhé skutečnosti, že dotyčný nebyl členem opoziční politické strany, ale jejím sympatizantem, dovozovat, že neprojevil svůj politický názor. Rozsudek krajského soudu je kvůli vadné interpretaci neurčitého právního pojmu „politické přesvědčení“ nezákonný.

[8] Stěžovatelka při soudním jednání dne 25. 11. 2021 uplatnila skutečnosti nastalé po vydání rozhodnutí žalovaného, když poukázala na tehdy aktuální situaci na Ukrajině, kde se dle médií schylovalo ke konfliktu, z čehož plyne, že situace je jiná, než popisuje žalovaný. Nemůže jí být kladeno za vinu, že nemohla poskytnout hodnověrné důkazy o skutečné situaci v zemi původu, jelikož skutečná situace na Ukrajině nebyla pravdivě prezentována médii a možnost komplexního prokázání skutečného nebezpečí vážné újmy je omezena na stěžovatelčiny vlastní zkušenosti nebo na výpovědi osob žijících na Ukrajině. V současné době se již v médiích či na mezinárodních konferencích mluví o nebezpečí pro celou Ukrajinu. K tomu odkázala na vyjádření předsedy vlády ČR a několik internetových článků, které se zabývají touto problematikou. Skutečná hrozba válečného stavu na Ukrajině je zřejmým důkazem o nedodržení minimální ochrany lidských práv v zemi původu. Stěžovatelce by tak měla být udělena ochrana ve formě humanitárního azylu podle § 14 zákona o azylu. Z procesní opatrnosti odkázala na tvrzení a důkazy zahrnuté v doplnění žaloby, kterými se krajský soud dle jejího názoru dostatečně nezabýval. Krajský soud při posouzení případu dostatečně nepřihlédl ke všem relevantním informacím o zemi původu a neaplikoval je na její případ.

[9] Stěžovatelka též uvedla, že dne 24. 2. 2022 došlo k vojenské invazi na Ukrajinu, což potvrzuje její tvrzení, že Ukrajina není s to zajistit dodržování minimálního standardu lidských práv.

[10] Krajský soud nepřihlédl ke skutečnostem uvedeným v doplnění žaloby a replice, jelikož se dle jeho názoru jednalo o skutečnosti uplatněné v pozdní fázi řízení ve smyslu rozsudku SDEU ve věci *Ahmedbekova*. Tento postup je vážnou vadou, která zakládá nezákonnost a nepřezkoumatelnost napadeného rozsudku. Přípisem soudu ze dne 28. 4. 2021 byla stěžovatelka prostřednictvím svého ustanoveného zástupce vyzvána, aby sdělila, zda doplní svou žalobu, popřípadě v jaké lhůtě. Na tento přípis reagovala sdělením doručeným soudu dne 30. 4. 2021, že žalobu doplní ve lhůtě 60 dnů. Doplnění žaloby poté krajský soud obdržel dne 22. 6. 2021. Výzva soudu, která byla ustanovenému zástupci doručena pouhý jeden den před uplynutím lhůty k doplnění žaloby, je nezákonným

postupem krajského soudu, který tudíž fakticky prodloužil zákonem stanovenou lhůtu a učinil z ní lhůtu soudcovskou. Tento postup uvedl stěžovatelku jednající v důvěře v danou výzvu v omyl, jelikož využila volně stanovenou lhůtu pro řádné a úplné vyslovení žalobních námitek. Skutečnost, že se soud po tomto svém pochybení nezabýval doplněním žaloby, je procesní vadou zakládající nezákonnost a nepřezkoumatelnost napadeného rozsudku. Pozdní fázi řízení ve smyslu rozsudku SDEU ve věci *Ahmedbekova* je třeba vnímat jako pozdní fázi samostatného úseku řízení o opravném prostředku, nikoliv řízení jako celku. Krajský soud tak měl povinnost přihlédnout k doplnění žaloby v celém rozsahu. Jelikož otázka, zdali doplnění žaloby bylo učiněno v pozdní fázi řízení, vyžaduje výklad unijního práva, má NSS položit SDEU předběžnou otázku.

[11] Krajský soud nesprávně nepřiznal ustanovenému zástupci stěžovatelky v rámci náhrady nákladů řízení úkon právní služby spočívající v nahlížení a studiu spisu. Nahlížení do spisu má mít postavení samostatného úkonu. Tento závěr lze učinit na základě výkladu *per analogiam* nálezu Ústavního soudu ze dne 1. 3. 2021, sp. zn. I. ÚS 3906/17.

[12] Žalovaný ve vyjádření ke kasační stížnosti uvedl, že napadené rozhodnutí a napadený rozsudek je třeba považovat v době jejich vydání za zákonné a odpovídající tehdejšímu skutkovému stavu. Žalovaný ani krajský soud nemohli hodnotit situaci vzniklou po vydání svých rozhodnutí, tedy invazi Ruské federace a rozpoutání války na Ukrajině. Z tohoto důvodu navrhl, aby byla kasační stížnost odmítnuta pro nepřijatelnost, případně zamítnuta pro nedůvodnost, pokud NSS s ohledem na vyhodnocení současného stavu na Ukrajině nedospěje k jinému závěru v rámci přezkumu *ex nunc*.

III. Posouzení Nejvyšším správním soudem

[13] Nejvyšší správní soud posoudil kasační stížnost v mezích jejího rozsahu a uplatněných důvodů a zkoumal, zda napadené rozhodnutí netrpí vadami, k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3 a 4 s. ř. s.).

[14] Po konstatování přípustnosti kasační stížnosti se NSS ve smyslu § 104a odst. 1 s. ř. s. zabýval otázkou, zda kasační stížnost svým významem podstatně přesahuje vlastní zájmy stěžovatelky. Není-li tomu tak, NSS takovou kasační stížnost odmítne jako nepřijatelnou. Institut nepřijatelnosti a jeho dopady do soudního řízení správního NSS podrobně vyložil v usnesení ze dne 26. 4. 2006, č. j. 1 Azs 13/2006 - 39, č. 933/2006 Sb. NSS, ve kterém interpretoval neurčitý právní pojem *„přesah vlastních zájmů stěžovatele“*. O přijatelnou kasační stížnost se dle tohoto usnesení může jednat v následujících typových případech: (1) kasační stížnost se dotýká právních otázek, které dosud nebyly vůbec nebo nebyly plně vyřešeny judikaturou NSS; (2) kasační stížnost se týká právních otázek, které jsou dosavadní judikaturou řešeny rozdílně; (3) kasační stížnost bude přijatelná pro potřebu učinit judikaturní odklon; (4) pokud by bylo v napadeném rozhodnutí krajského soudu shledáno zásadní pochybení, které mohlo mít dopad do hmotněprávního postavení stěžovatele.

[15] Nejvyšší správní soud již v rozsudku ze dne 11. 3. 2022, č. j. 6 Azs 306/2021 - 49, uvedl, že výklad provedený ve shora citovaném usnesení není plně využitelný, zvažuje-li NSS, zda je třeba výjimečně prolomit pravidla stanovená v § 75 odst. 1 a § 109 odst. 5 s. ř. s. a přihlédnout při posuzování kasační stížnosti ke skutečnostem, které nastaly až po vydání rozhodnutí krajského (městského) soudu, aby bylo zajištěno dodržení norem

požívajících aplikační přednost ve smyslu čl. 10 Ústavy, jimiž ve věcech mezinárodní ochrany budou zejména čl. 2 a 3 Úmluvy o ochraně lidských práv a svobod (dále jen „Evropská úmluva“) a zásada *non-refoulement*. V těchto případech je třeba se s otázkou, zda je prolomení namístě, věcně vypořádat buď v rámci hodnocení přijatelnosti (viz např. usnesení NSS ze dne 1. 6. 2017, č. j. 9 Azs 14/2017 - 30, bod 22 a násl.), nebo shledat přijatelnost kasační stížnosti a uvedené otázce se věnovat v rámci meritorního přezkumu (rozsudek NSS ze dne 9. 2. 2021, č. j. 2 Azs 214/2020 - 46, bod 8 a násl.). Také při aplikaci § 104a s. ř. s. je totiž třeba postupovat tak, aby byly dodrženy mezinárodní závazky České republiky plynoucí z čl. 2 a 3 Úmluvy a zásady *non-refoulement.*

[16] V posuzované věci NSS shledal, že je nezbytné přihlédnout ke skutečnostem, k nimž došlo až po rozhodnutí krajského soudu, a že ve světle těchto skutečností je kasační stížnost přijatelná a v části, v níž směřuje proti výrokům I. a II. také důvodná. Procesně shodně ostatně podobnou situaci jiné žadatelky o mezinárodní ochranu z Ukrajiny vyřešil NSS nedávno v rozsudku ze dne 24. 3. 2022, č. j. 1 Azs 36/2022 - 31.

[17] Stěžovatelka v doplnění kasační stížnosti ze dne 24. 2. 2022 upozorňuje na skutečnost, že ve stejný den byla Ukrajina napadena vojsky Ruské federace. Nejvyšší správní soud se k této nově nastalé situaci vyjádřil již v bodě 9 rozsudku ze dne 10. 3. 2022, č. j. 10 Azs 537/2021 - 31, ve kterém konstatoval: *„Zrána 24. února 2022 vojska putinovského Ruska zaútočila v několika směrech na Ukrajinu a vypukla válka, která trvá dodnes. Krajský soud v rozsudku z počátku prosince 2021 zmínil tezi žalovaného, že situace v Kyjevě, odkud stěžovatel pochází, je klidná. To se však od konce února 2022 dramaticky mění, v Kyjevě i jeho předměstích nyní probíhají boje, hlavní město Ukrajiny je obklopeno ruskými vojsky. Z Ukrajiny proudí do Evropy milióny uprchlíků. Jde o válečný konflikt dvou států, který nemá v Evropě po roce 1945 obdobu.“*

[18] Skutečnost, že na území Ukrajiny probíhá ozbrojený konflikt, je k okamžiku rozhodování NSS notorietou, tedy všeobecně známou skutečností, kterou není třeba prokazovat. V době rozhodování krajského soudu, tj. dne 25. 11. 2021, však situace na Ukrajině nebyla takto vyhrocena a nedalo se hovořit o konfliktu, který by zasahoval celé její území. Nejvyšší správní soud se proto zabýval otázkou, zdali v této situaci může přihlédnout k tomu, že na Ukrajině probíhá ozbrojený konflikt, který v době rozhodování krajského soudu ještě neexistoval, přičemž obdobně jako v rozsudku č. j. 10 Azs 537/2021 - 31 dospěl k závěru, že k této skutečnosti je třeba přihlédnout.

[19] Základním pravidlem rozhodování správních soudů je dle § 75 odst. 1 s. ř. s. přezkum rozhodnutí správního orgánu na základě skutkového a právního stavu, který tu byl v době rozhodování správního orgánu. Zároveň dle § 109 odst. 5 s. ř. s. platí, že NSS nemůže přihlížet ke skutečnostem, které stěžovatelka uplatnila poté, co bylo vydáno napadené rozhodnutí. Tato pravidla odráží přezkumný charakter správního soudnictví. V řízení o žalobě proti rozhodnutí správního orgánu dle § 65 a násl. s. ř. s. správní soudy posuzují to, zda správní orgán na základě skutečností v té době existujících a řádně a v potřebném rozsahu zjištěných, a na základě právního stavu platného v době jeho rozhodování rozhodl po právu.

[20] Z tohoto obecného pravidla však existují výjimky vyžadované ústavním pořádkem či mezinárodním a unijním právem, a to i v situaci pozdějších změn skutkového stavu. Jedna z těchto výjimek vychází z čl. 46 odst. 3 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2013/32/EU ze dne 26. 6. 2013 o společných řízeních pro přiznání a odnímání statusu mezinárodní ochrany, dle kterého jsou členské státy povinny zajistit, *„aby účinný opravný prostředek obsahoval úplné a ex nunc posouzení jak skutkové, tak právní stránky, včetně případného posouzení potřeby mezinárodní ochrany podle směrnice 2011/95/EU, a to alespoň v řízeních o opravném prostředku u soudu prvního stupně.“* Daný článek nicméně nestanoví povinnost přezkumu *ex nunc* v řízení o kasační stížnosti (srov. např. usnesení NSS ze dne 15. 11. 2018, č. j. 5 Azs 118/2017 - 144, bod 33).

[21] Další z těchto výjimek je přímá aplikace čl. 2 a 3 Evropské úmluvy v souladu s čl. 10 Ústavy. Články 2 a 3 Evropské úmluvy v kontextu mezinárodní zásady *non-refoulement* vyjádřené v čl. 33 odst. 1 Úmluvy o právním postavení uprchlíků stanoví závazek České republiky nevystavit žádnou osobu podléhající její jurisdikci újmě, která by spočívala v ohrožení života či vystavení mučení nebo nelidskému či ponižujícímu zacházení nebo trestání, a to např. tím, že bude vyhoštěna či v důsledku jiných okolností donucena vycestovat do země, kde by jí taková újma hrozila (viz rozsudek NSS ze dne 22. 4. 2011, č. j. 5 Azs 3/2011 - 131). K prolomení pravidel zakotvených v § 75 odst. 1 s. ř. s. a § 109 odst. 5 s. ř. s. může dojít z důvodu dodržení dané zásady i v řízení o kasační stížnosti (srov. rozsudek NSS ze dne 12. 2. 2021, č. j. 2 Azs 43/2020 - 27, bod 31).

[22] Vztahem § 75 odst. 1 s. ř. s. a požadavků plynoucích z Evropské úmluvy se NSS zabýval též v rozsudku ze dne 4. 9. 2019, č. j. 9 Azs 193/2019 - 48, č. 3933/2019 Sb. NSS. Dle tohoto rozsudku vyjadřuje § 75 odst. 1 s. ř. s. obecnou zásadu, která musí ve výjimečných případech ustoupit požadavkům plynoucím z přednostní aplikace Evropské úmluvy. Tento výklad nevede k protiústavnosti daného ustanovení, ale k povinnosti jeho ústavně konformního výkladu. Dle usnesení rozšířeného senátu ze dne 8. 3. 2011, č. j. 7 Azs 79/2009 - 84, č. 2288/2011 Sb. NSS, platí: *„Soud tedy musí nad rámec žalobních bodů respektovat princip non-refoulement vyplývající z Ženevské úmluvy a i z čl. 3 evropské Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod. (...) Pro daný případ to znamená, že by soud nemohl přehlédnout (bez ohledu na obsah žaloby), pokud by byly dány důvody k ochraně žalobce před hrozící vážnou újmou v zemi původu, které žalovaný nezohlednil, za situace, kdy již nepřichází v úvahu žádné další řízení, v němž by mohla být ochrana poskytnuta.“* Důvody pro tento postup zpravidla plynou přímo ze spisového materiálu, případně z jiných známých skutečností.

[23] V projednávané věci stěžovatelka již v řízení před žalovaným uvedla, že pochází z Luhanské oblasti nacházející se na východě Ukrajiny a že má strach kvůli špatné bezpečnostní situaci v této oblasti. Žalovaný v napadeném rozhodnutí souhlasil s tím, že je situace v dané oblasti problematická, nicméně stěžovatelka má podle něj možnost své problémy vyřešit pomocí vnitřního přesídlení do některé z bezpečných částí země původu. Tato teze s ohledem na současný ozbrojený konflikt probíhající na celém území Ukrajiny neobstojí. Ze shodného důvodu neobstojí ani jeho konstatování, že Ukrajinu je třeba považovat za bezpečnou zemi původu na základě § 2 vyhlášky č. 328/2015 Sb., kterou se provádí zákon o azylu a zákon o dočasné ochraně cizinců, ve znění pozdějších předpisů. Nejvyšší správní soud proto dospěl k závěru, že v projednávané věci je třeba postupovat v souladu s nedávnými rozsudky č. j. 10 Azs 537/2021 - 31 a č. j. 1 Azs 36/2022 - 31, a proto

není namístě stěžovatelku vzhledem k bezprecedentní situaci na Ukrajině a jejímu konkrétnímu azylovému příběhu odkázat na jiné řízení, ve kterém by jí mohla být poskytnuta některá z forem mezinárodní ochrany.

[24] Jak bylo uvedeno výše, správní soudy nemohou plnit funkci dalšího stupně správního řízení. Nemohou tak za žalovaného provést nové úplné posouzení skutkového stavu, na jehož základě by mohly rozhodnout, že je kvůli novým skutečnostem stěžovatelce třeba udělit jednu z forem mezinárodní ochrany upravených v zákoně o azylu či ji odkázat na využití institutu dočasné ochrany ve smyslu zákona č. 65/2022 Sb., o některých opatřeních v souvislosti s ozbrojeným konfliktem na území Ukrajiny vyvolaným invazí vojsk Ruské federace. Je tedy na žalovaném, aby znovu posoudil aktuální situaci na Ukrajině a důsledky plynoucí z toho pro stěžovatelku. Nejvyšší správní soud proto společně s rozsudkem krajského soudu zrušil také rozhodnutí žalovaného a věc mu vrátit k dalšímu řízení.

[25] Jelikož ke zrušení napadeného rozhodnutí došlo kvůli vážné změně situace na Ukrajině nastalé po vydání napadeného rozhodnutí a napadeného rozsudku, NSS se pro nadbytečnost nezabýval jednotlivými kasačními námitkami, které směřovaly do výroku napadeného rozsudku o zamítnutí žaloby.

[26] Bez ohledu na výše uvedené, bylo třeba se vypořádat s námitkou, dle které krajský soud ustanovenému zástupci neuznal nahlížení do spisu jako samostatný úkon právní služby při přiznání odměny za zastupování stěžovatelky. Nejvyšší správní soud ve své judikatuře konstatoval, že nahlížení do spisu v rámci soudního řízení správního je třeba považovat za součást úkonu právní služby spočívajícího v převzetí a přípravě zastoupení dle § 11 odst. 1 písm. b) vyhlášky č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif), ve znění pozdějších předpisů, nikoli za samostatný úkon právní služby ve smyslu § 11 odst. 1 písm. f) dané vyhlášky, podle nějž se za úkon považuje *prostudování spisu při skončení vyšetřování.* Prostudování spisu ve správním soudnictví se pokládá za nezbytný krok na počátku zastupování v soudním řízení, aby se ustanovený advokát seznámil s danou věcí. Nejedná se tedy o úkon srovnatelný s prostudováním trestního spisu dle citovaného ustanovení advokátního tarifu, k němuž dochází v průběhu trestního řízení, a to po skončení vyšetřování (shodně viz usnesení NSS ze dne 29. 4. 2008, č. j. 5 Azs 33/2008 - 40, či rozsudek NSS ze dne 28. 1. 2016, č. j. 9 Ads 265/2015 - 13, bod 14). Nález Ústavního soudu sp. zn. I. ÚS 3906/17, na který stěžovatelka odkázala, se týkal právě trestního řízení a nikoliv soudního řízení správního. Krajský soud proto nepochybil, když ustanovenému zástupci neuznal nahlížení do spisu jako samostatný úkon právní služby.

IV. Závěr a náklady řízení

[27] Nejvyšší správní soud z výše uvedených důvodů zrušil rozsudek krajského soudu v souladu s § 110 odst. 1 s. ř. s. Učinil tak vůči výrokům I. (zamítnutí žaloby) a II. (nákladový výrok ve vztahu k účastníkům), naopak zamítl kasační stížnost proti výroku III., kterým krajský soud přiznal odměnu ustanovenému advokátovi.

[28] Nejvyšší správní soud zohlednil, že jakkoliv je v pravomoci soudů ve správním soudnictví ověřovat či doplňovat dokazování provedené dříve správními orgány (§ 77 odst. 2 s. ř. s.), není jejich úkolem (a nezřídka ani v jejich možnostech) namísto správních orgánů tento stav prvotně zjišťovat. Z důvodu výjimečnosti situace, o kterou se v případě současného ozbrojeného konfliktu na Ukrajině jedná, zrušil NSS podle § 110 odst. 2 písm. a) s. ř. s. i rozhodnutí žalovaného a vrátil mu věc k dalšímu řízení (§ 78 odst. 3 a 4 s. ř. s.). Žalovaný je v dalším řízení vázán právním názorem NSS (§ 78 odst. 5 s. ř. s.).

[29] NSS je posledním soudem, který o věci rozhodl, proto musí určit náhradu nákladů celého soudního řízení. Ve vztahu k výsledku je pak nutno posuzovat procesní úspěšnost účastníků řízení. Podle § 60 odst. 1 ve spojení § 120 s. ř. s. má úspěšný účastník řízení právo na náhradu důvodně vynaložených nákladů proti účastníku řízení, který úspěch ve věci neměl. Z tohoto pohledu je nutno za úspěšného účastníka považovat stěžovatelku. Naopak žalovaný v řízení neuspěl. Stěžovatelce nicméně žádné náklady řízení nevznikly, neboť odměnu ustanoveného zástupce platí podle § 35 odst. 10 s. ř. s. stát. Proto NSS rozhodl, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení před krajským soudem, ani na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

[30] Stěžovatelce byl usnesením krajského soudu ze dne 24. 3. 2021, č. j. 48 Az 5/2021 - 32, ustanoven zástupcem Mgr. Štěpán Ciprýn, advokát se sídlem Rumunská 1720/12, Praha 2. Zástupce ustanovený v řízení před krajským soudem, je-li jím advokát, zastupuje navrhovatele i v řízení o kasační stížnosti. Hotové výdaje a odměnu za zastupování platí v takovém případě stát (§ 35 odst. 10 ve spojení s § 120 s. ř. s.). Nejvyšší správní soud přiznal ustanovenému zástupci odměnu za jeden úkon právní služby, a to podání kasační stížnosti [§ 11 odst. 1 písm. d) vyhlášky o advokátním tarifu] ve výši 3 100 Kč [§ 9 odst. 4 písm. d) a § 7 bod 5. téže vyhlášky], k čemuž náleží náhrada hotových výdajů ve výši 300 Kč [§ 13 odst. 4 téže vyhlášky]. Naopak mu neuznal požadovaný úkon spočívající v převzetí a přípravě právního zastoupení, jelikož daný úkon mu jako součást odměny přiznal již krajský soud. Ustanovený zástupce před NSS ani na výzvu nedoložil, že je plátcem daně z přidané hodnoty, a doklad o tom se nenachází ani ve spise krajského soudu. Celková odměna proto činí částku ve výši 3 400 Kč, která mu bude vyplacena do 60 dnů od právní moci tohoto rozsudku.

Poučení: Proti tomuto rozsudku **nejsou** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 31. března 2022

JUDr. Pavel Molek
předseda senátu